

Má zmysel oceňovať prácu aktívnych geológov? Návrh na Cenu NGK SR

Makes it sense to recognize the work of active geologists by prestigious prizing?

Proposal for the NGC SR Prize

MILAN KOHÚT

Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Mlynská dolina 1, 817 04 Bratislava

Abstract: *It is a universal tradition that extraordinary works of outstanding persons in Sciences, having international impact are evaluated by prestigious prizing. The members of the National geological committee of the Slovak Republic (NGC SR) have been long time discussing problem of which objective metrics can be used for an appraisal of scientific impact of Slovakian geologists. It was decided finally that NGC SR will be giving The Ján Pettko Prize for all national geologists working in the Western Carpathians, whose scientometrics is higher than $h\text{-index} \geq 13$ (Hirsch index) and number of citation in SCOPUS is over 500 records.*

Key words: *prizing of active geologists, NGC SR Prize*

Na Slovensku je v ostatných 40 rokoch zaužívaná tradícia oceňovať prácu osobností slovenskej geológie pri výročiach týchto osobností (väčšinou v dôchodkovom veku) alebo inštitúcií, ktoré udeľujú predmetné ocenenie. Vo svete je však bežné, že už od štúdia sa oceňujú nadštandardné aktivity jednotlivcov, ktoré si títo jednotlivci uvádzajú v profesionálnom CV, pričom neskôr im môžu napomôcť získať dobrú pozíciu v zamestnaní alebo študijný grant. Práca výrazných osobností geológie v cudzine je oceňovaná priebežne väčšinou profesionálnymi asociáciami a spoločnosťami na národnej a medzinárodnej úrovni, prípadne podobne ako u nás aj inštitúciami. V našej domovine je čiastočnou výnimkou Slovenská geologická spoločnosť (SGS), ktorá už 10 rokov, každé 2 – 3 roky, na Predvianočnom seminári SGS udeľuje „Cenu SGS za najvýznamnejšiu geologickú prácu“ v siedmich kategóriách (I. – bez obmedzenia veku; II. – do 35 rokov; III. – vedecké monografie; IV. – mapové diela; V. – práce z oblasti aplikovaného výskumu; VI. – edukačné práce; VII – popularizačné práce).

Medzi najvýznamnejšie ocenenia geologického výskumu na Slovensku však stále patria ocenenia udeľované inštitúciami, ako aj SGS:

- Cena Dionýza Štúra – udeľuje ŠGÚDŠ Bratislava;
- Medaila Dimitrija Andrusova – udeľuje PríF UK Bratislava;
- Medaila akademika Bohuslava Cambela – udeľuje GÚ SAV Bratislava;
- Medaila Jána Slávika – udeľuje SGS Bratislava.

O udelení týchto ocenení, spravidla po písomnom návrhu, rozhodujú ad hoc vedecké rady jednotlivých ústavov, respektíve rozšírený výbor SGS, väčšinovým hlasovaním.

Na zasadaniach Národného geologického komitétu Slovenskej republiky (NGK SR) sa už od roku 2010 diskutuje o možnom objektívnom oceňovaní aktívnych slovenských geológov, ktoré by vylučovalo subjektívny faktor pri jeho schvaľovaní a malo reálny vedecký – scientometrický základ. Keďže je

pomerne náročné určiť, ktorý výskum/práca má väčší význam/prínos, s pokrokom IT vo svete boli zavedené databázy monitorujúce rozšírenie a implementáciu poznatkov do vedeckej praxe. Medzi najuznávanejšie databázy patria: *Web of Science (Web of knowledge)* a *SCOPUS* evidujúce počty citovaní jednotlivých publikácií (prác) vo vybratých vedeckých časopisoch a knihách. Databáza WOS udáva citácie len z karentovaných časopisov (CC, SCI), kým SCOPUS udáva aj citácie z ďalších etablovaných, monitorovaných časopisov. Na porovnanie zavedený DrSc. v geovedách na Slovensku má v SCOPUS-e medzi 500 až 600 čistými citáciami s Hiršovým indexom ($h\text{-index}$) od 12 do 14, kým slovenská špička v geológii prof. M. Kováč má viac ako 970 citácií s $h = 14$. Je potrebné však povedať, že na Slovensku je v geológii menej ako 10 vedeckých osobností majúcich v súčasnosti viac ako 400 citácií s $h > 11$ v SCOPUS-e a pre väčšinu aktívnych pracovníkov u nás je 300 citácií s $h = 9$ nedosiahnuteľná meta... Na druhej strane existujú tu aj mladí vedeckí pracovníci, ktorých vedecký impakt výrazne prevyšuje súčasný slovenský štandard v geovedách. Ak by sme chceli objektívne stanoviť motivačnú hranicu na potenciálne ocenenie udeľované NGK SR, navrhoval by som práve túto hranicu 300 čistých citácií s $h = 9$ v SCOPUS-e na udelenie ocenenia, ktoré by sa mohlo napríklad volať: *Šíriteľ dobrého mena slovenskej geológie*, pretože väčšina citácií našich prác pochádza od zahraničných autorov, keďže na Slovensku stále platí neprajnícka paradigma: „...necituj prácu kamaráta svojho...“!

Ak by niekto namietal, že táto scientometria znevýhodňuje starších pracovníkov, mohli by sme ako dodatočné kritérium použiť databázu z **Google Scholar** (<https://scholar.google.sk>), kde sú evidované aj iné odborné práce, napr. mapy a vysvetlivky k mapám atď., avšak citácie sú tam vrátane autocitácií. No jednoznačne môžem povedať, že svet sa riadi aj touto databázou a množstvo uznávaných vedeckých osobností tam má svoje autorizované profily. V prípade **Google Scholar** by som navrhoval **900 citácií**.

Okrem profilu na Google Scholar je dnes už štandardom mať v zahraničí profil s publikovanými prácami aj v **Research Gate** (<https://www.researchgate.net>), kde sa autori prezentujú priamo Pdf verziami článkov, prípadne len linkom na časopis k vydavateľovi, čo, samozrejme, napomáha disemináciu vedeckých výsledkov a napomáha citovanosť práce. Pre zaujímavosť uvediem, že existuje aj ďalšia celosvetová akademická databáza – **Academia** (<https://geology.academia.edu>) s osobnými profilmi a prístupmi k článkom/prácam, ktorá dokonca oznamuje zaregistrovaným, že si niekto iný vo svete práve googlil ich prácu/článok... Pre úplnosť treba uviesť, že je tu aj ďalšia profesionálna sieť **Linked In** (<https://www.linkedin.com>), pričom už z koncovky (.com) je jasné, že je to komerčná sieť, a tak ste často kontaktovaný hotelmi, kde ste bývali..., prípadne inými subjektmi, s ktorými nechcete nič mať spoločné... (len aby ste si ich pridali medzi svoje kontakty) – je to ako Booking.com alebo Facebook, ktorých sa nikdy nezbavíš...

Výhodou oceňovania, ktoré má reálny základ v scientometrii, je, že sa nerieši, komu ho dať alebo nedáť, čím sa odstráni tradičná animozita. Samozrejme, scientometrické kritéria treba nastaviť uvážlivo, aby boli motivačné a nie odrádzajúce, ale na druhej strane nemá zmysel dávať ďalšiu cenu „za dožitie“.

NGK SR sa na svojom jesennom zasadnutí dňa 26. 11. 2015 zaoberal týmto návrhom. Po konštruktívnej diskusii a hlasovaní kvalifikovanej väčšiny dospel k záveru, že zavedie oceňovanie práce slovenských geológov udeľovaním **Ceny Jána Pettka** na základe dosiahnutia vedeckého impaktu s **h indexom ≥ 13 a 500 citácií v Scopus-e** (samozrejme, bez autocitácií). Cena sa bude odovzdávať na Predvianočnom seminári SGS. Keďže treba vypracovať reálny štatút ocenenia, ako aj jeho grafický návrh, čo si vyžiada istý čas, prvé ceny sa budú odovzdávať v roku 2016. **NGK SR aj touto cestou vyzýva všetky osobnosti slovenskej geológie, ktoré už dosiahli takúto významnú disemináciu svojej vedeckej práce, aby kontaktovali NGK SR, čím sa urýchlí vypracovanie návrhu na ich ocenenie.**

Vlasto Konečný je osemdesiatnikom

Greetings to 80th birthday of Vlasto Konečný

Vulkanológ Vlasto Konečný je osemdesiatnikom. Môžeme s plnou zodpovednosťou vyhlásiť, že jeho životným cieľom a náplňou bola a je práca na poli vulkanológie, najmä stavba vulkanických pohorí na Slovensku, ktorej sa venuje s veľkým zaujatím a plným nasadením doposiaľ.

RNDr. Vlastimil Konečný, CSc., sa narodil dňa 25. mája 1935 v Luhačovicích na Morave v roľníckej rodine piatich detí (4 synovia a 1 dcéra) ako štvrtý v poradí. Po predčasných a tragických úmrtiach dvoch starších bratov mal byť jeho poslaním život roľníka v pokračovaní rodinnej tradície. Jeho život sa však uberal inou cestou. Po štúdiu na gymnáziu A. Komenského v horskom Brode pokračoval v štúdiu na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v odbore geológia, ktoré ukončil v roku 1959 so špecializáciou geológia ložísk. V tom istom roku nastúpil do zamestnania v Geologickom ústave Dionýza Štúra na oddelenie neovulkanitov pod vedením profesora Kuthana, ktorý bol jeho učiteľom vulkanológie. Po vykonaní dvojročnej základnej vojenskej služby (1959 – 1961) pokračoval v zamestnaní v Geologickom ústave Dionýza Štúra na oddelení neovulkanitov. V následníckej geologickej službe v Slovenskej republike a v Štátnom geologickom ústave Dionýza Štúra pracoval Vlasto Konečný až do odchodu do dôchodku v roku 2006 na oddelení neovulkanitov, potom na oddelení neogénu

a neovulkanitov a neskôr na oddelení neogénu a kvartéru. Vlastimil Konečný získal titul doktora prírodovedy (RNDr.) v roku 1968. V roku 1970 získal titul kandidát vied (CSc.) tým, že obhájil kandidátsku dizertačnú prácu na tému „*Litofaciálna analýza stavby vulkanosedimentárnych formácií južnej periferie neovulkanitov*“ (školiťel bol prof. RNDr. Miroslav Kuthan, CSc.). Po celú dobu svojej odbornej kariéry sa venoval ako geológ-mapér riešeniu stavby vulkanických pohorí

Slovenska. Už v prvej významnejšej práci na južných okrajoch Krupinskej planiny, kde objasnil stavbu submarinného vulkanizmu (vinická formácia) a identifikoval stavbu dvoch ďalších andezitových vulkánov (čelovský a lysecký vulkán), prejavil tvorivé schopnosti v oblasti vulkanológie. Výsledky tejto práce predložil ako kandidátsku dizertačnú prácu, ktorú obhájil v roku 1970. Poznatky v oblasti stavby vulkanosedimentárnych komplexov južných okrajov Krupinskej planiny boli využité pre zostavenie regionálnej geologickej mapy Ipeľskej kotliny a južnej časti Krupinskej planiny v mierke 1 : 50 000 (Konečný et al., 1978) a zhrnuté v monografickej práci *Geologická stavba Ipeľskej kotliny a Krupinskej planiny* (Vass, Konečný, Šefara a Filo, 1979). V tejto oblasti Dr. Konečný vyvinul metodiku litofaciálnej analýzy vulkanoklastických a vulkanosedimentárnych hornín s členením na fácie a formácie, ktorá bola úspešne aplikovaná pri riešení komplikovanej stavby ďalších vulkanických pohorí (Štiavnické vrchy, Javorie,